

PLÁNOVÁNÍ PŘES HRANICE – REFLEXE PROJEKTANTA

Jaroslav Bedrna

Měl jsem možnost zúčastnit se hned po roce 1989 prvních územně plánovacích koordinací přes hranice ČR, a pak i dalších, včetně nadnárodních, pro území střední a jihovýchodní Evropy. A že se při takových spolupracích nutně střetávají různé plánovací systémy a strategie, které vyžadují volit nestandardní přístupy, podělím se s vámi o několik postřehů a zkušeností, jež mě v této souvislosti nyní napadly. Nebudu vám líčit všechny podrobnosti. Půjde spíše o vzpomínky, o postřehy, drobná ohlédnutí. Berte je tak.

Nedotýkejte se drátů padlých na zem

Pamatujete se na ty ceduličky? Vzpomněl jsem si na ně časně zjara roku 1990, kdy jsem od Vyššího Brodu prvně překračoval „padlé dráty“ směrem na Bad Leonfelden. Jak slavnostní rozechvění nám to tehdy přinášelo! Sáhl jsem si na ně přímo až pak někde na Bučině, to už ale z jejich sršení a ostatostí vyprchala všechna hrozba. Stáli jsme tam tehdy rozkročení v dřívě tabuizovaném pásu území a hleděli jsme odtud zcela volně přes

Knížecí pláně na bělostné alpské špiče na Dachsteinu. Uf, jak se nám vše zdálo náhle prosté, jak vše před tím nesmyslné. Konečně se dalo dělat víc než jenom čekat.

Technický a inovační park Gmünd – České Velenice

Na jaře toho roku byla při tehdejším Ministerstvu hospodářství ustavena Správa pro rozvoj pohraničních oblastí ČR. Jeďte do Vídně na Österreichisches Institut für Raumplanung,

řekli nám hned zkraje, mají tam pro nás cosi připraveno. Jeli jsme tam. Měli připravenou ideu na zřízení bezcelního výrobního a školicího parku na rozhraní toho děleného města, přímo na hranici. Pamatuji, jak jsem tím byl překvapený – my jsme pro ně neměli připraveno nic. Nepočítám-li vůbec první pokus o koordinace na československo-polské hranici z počátku 80. let, nepřipravovalo se u nás do té doby nic ani jinde. Nedalo se. Co bylo „za dráty“, jakoby nebylo vůbec. I na mapových podkladech tam byla všude bílá místa. Propojení s jejich dvorky

jsme my neřešili. Vzpomněl jsem si na důsledky těchto našich vynucených plánovacích ignorací poté ještě několikrát – zmíním se dál o některých. Ale jak se to tam tehdy s tou ideou podařilo? Kdoví, podnikání u nás bylo v prvním roce ještě v plenách. Četl jsem však zanedlouho zprávu o tom, jak ve gmündské nemocnici zachránili kardika z naší strany, jenž by jinak převoz až do Budějovic nepřežil. A že právě o takový typ koordinací stál tehdejší starosta Českých Velenic v té době nejvíc, tak to potěšilo.

ÚT a ÚP podklady k českému pohraničí

Správa pohraničních oblastí nás vzápětí pověřila tím, abychom pro všechny příhraniční okresy ČR zpracovali územně technické a územně plánovací podklady, potřebné k následujícím přeshraničním koordinacím. Dělo se tak v situaci všeobecných nadšení a vřelých setkání přes hranice. Vívaly se sousedící obce, okresy, vítali se podnikatelé, vítaly se odborné složky. Jak děláte tohle – a jak nakládáte s tímto? Vyměňovaly se dokumentace, překládaly legendy a zprávy. Co je diferencovaná péče o krajinu, ptali se nás, a co CHOPAV, co jsou ÚSES? Vy kreslíte dálnici k nám na Linec? To je ale u nás neprůchodné! A my naopak, copak že jsou jejich strategie, co jsou nadoborové a oborové cíle, a co opatření? Proč mají tak schematické výkresy? A vy k nám odtud skutečně nic nevedete? Vždyť to bude výhodné i pro vás! A tak dále. Byli jsme si oboustranně atraktivní. V rychlém sledu jsme ty souhrnné podklady pak udělali a byli na vše připraveni.

První spolupráce

Vyplatilo se to. Věděli jsme v těch územích náhle o všem, co nás pálí, co je třeba projednávat, měli jsme pro to od okresů aktuální posvěcení. Jako první zareagovaly recipročně bavorská a pak i polská strana. Snad ještě v zimě roku 1990 jsme se s oběma prvně setkali a dohodli se. Nešlo samozřejmě o dramata – spolupráci provázela hlavně oboustranná zvědavost a žádost

zjistit, co kde druzí plánují a co tam mají, jak s tím v dané disciplíně nakládají. Začali jsme se tak rychle učit. A že s Poláky to bylo snazší, jejich systém územního plánování byl nám srozumitelnější a víc blízký, dychtili jsme zvláště po poznání plánovacích metod u Bavorů. Co nás u nich tehdy nejvíc zaujalo? To, co u nás nikdy dobře nešlo: účinná a přímočará spjatost jejich formy územního plánování s prováděním jejich regionální politiky – jedny tyhle strategie se tam bez těch druhých neobešly. Co určila politika, širší společenská smlouva, na co dala peníze, to promítlo do území plánování, pro to v něm nalezlo podmínky a stanovilo řád. Fascinující a jednoduché. Pragmatismus, jenž nás, přec jen trochu plánovací snilký, fascinoval.

Společná česko-bavorská studie

O česko-polských koordinacích se ještě zmíním. První spolupráce s Bavorskem byla však akce mimořádná. Pamatuji jejich zástupkyni: suchou, sveřepou a komisi paní, které bylo všechno jasné. Budeme to dělat tak a takhle, vy nám poskytnete to a tohle, máme na to tolik času. A to bylo něco pro nás. Vytáhli jsme ty své aktuální podklady, a už to jelo. Co vy máte tu, a co tady, na tohle si kývneme a na tomhle se neshodneme. Učili jsme se tak rázem všichni. Bylo toho s touhle přísnou paní víc, nakonec ale bylo vše vzorně dokončeno. Došlo na úsměvy, oboustranná uznání a stisky rukou. Nemyslete ale planě na vítězství. Jestli to byl tehdy jakýsi souboj, možná místy prudší a díky oné paní i na jejich straně za lámání tužek, pak navzájem nutně konstruktivní. Izolace mezi námi byla totiž příliš dlouhá, nepoznali jsme navzájem své metody a ani praxe, mnohé bylo zcela nové, měli jsme na obou stranách co dohánět a napravovat. A ta dáma? Přišla v konci s náramně dobrou tezí, že vše mezi námi nejasné či nadějně ještě podrobněji prozkoumáme. A tak jsme spolu to území rozdělili na tři samostatné celky, jižní při Rakousku, střední mezi námi, a severní při Sasku, a začaly se rodit rozvojové koncepty.

Trilaterální koncept rozvoje Šumava – Bayerischer Wald – Mühlviertel

První z nich, s titulem Mezinárodní pilotní projekt programu M&B UNESCO, měl tři řídicí skupiny a trojí různé projektanty z Čech, Bavorska a Horního Rakouska. Výkon to byl zcela nestandardní systémové ráže. Mohl bych o tom dokumentu referovat dlouho, není to však dnes již nutné. Byla to práce nejen pro našince v mnohém objektivní, a co se její účinnosti u nás týče – kdo má starost o Šumavu, ví, jak to tam dopadlo. Rád však zmíním aspoň tyto profesně zajímavé poznatky a zkušenosti:

- Za prvé – uspěl náš systém územního plánování. Měl oproti jejich systémům své mouchy zvláště v nižších mírách realismu, přespříliš si troufal na návrhy, jež nebyly vždycky investičně zajištěny, naši kolegové na něm ovšem oceňovali to, co bylo nám samozřejmé: důkladné metodické rámce, množství speciálních analýz a syntéz, vysokou účinnost v území. *Aber doch*, kývali nám, něco z toho bychom taky brali. Byly to zvláštní paradoxy.
- Přesto jsme se u téhle práce mohli přimknout k jejich plánovacím praktikám. Bylo to nezbytné, koordinovat jsme mohli leccos, ne však rozdílné systémy. A že ty jejich byly téměř identické, nebylo co řešit. Pro nás to vše bylo díky tomu objektivnější – jak se co kdy formuje, jak a s kým se projednává. Naše dosavadní tendence k přehlížení potřeb obcí, podnikatelů a obyvatel u nich neplatily. Jejich přístupy a politiky byly přímější a otevřenější, v tom nemohl být žádný diktát, u nich muselo jít o dohodu. Rádi jsme se k tomu připojili.
- Naši starostové, podnikatelé a lidé v území byli tím nadšení, vžil se do nich díky tomu optimismus. To nadšení však s nimi nesdíleli všichni, zvláště ti ne, jež v tom území ve vyšších zájmech státu dosud bez odporů rozhodovali a vládli. Pojmenovat onu u nás nejvíc vzdorovitou ministerskou složku není jistě zapotřebí. Vzkázali nám tito v závěru, že oni se nemusí tím vů-

bec zabývat, natož řídit. A tak také to celé tvůrčí nadšení a pozdvižení k nadějnějším plánovacím praktikám tu tehdy skončilo: padl na ně prach.

- Mnohé se naopak podařilo. Grafické výstupy byly v té práci shodně udělány v programu ArcInfo, díky čemuž vznikla také databáze GIS k řešenému území, národní a společná, první u nás. Dostaly ji darem od Ministerstva hospodářství všechny správní složky v našem území a ještě mnozí další. Školených lidí k jejímu následnému užití bylo tu však tehdy málo, a ani dnes se u nás ještě GIS a jeho databáze k analýzám až tak progresivně neužívá. My to tam však tehdy všechno u nich v užívání vidali a nechtělo se nám již vracet zpátky. Vždyť ani zdaleka v tom nejde pouze o kreslení!
- Významnější dopad mělo shromáždění ukázkových projektů na naší straně, národních i přeshraničních, jež nám dodávali všichni u nás vyzvaní a zúčastnění. Problém byl s jejich realizací, s finančním zajištěním, pro které měli na opačných stranách k dispozici podpůrné fondy INTERREG. S přičiněním bavorské gesce byla o všem našem úsilí spravena Evropská komise, my jsme vybrali na ukázkou toho, že jsme na takovou pomoc připraveni, dvojí sadu projektů, a povedlo se: byla zahájena příslušná jednání, záhy se díky tomu rozjel u nás první program Phare CBC.
- A ještě jedna relativní drobnost k uvážení: jak jsem řekl, přestože to všechno znamenalo vynakládat velká úsilí i částky, upadlo to u nás pod stůl. Bavoři naopak vše využili k aktualizaci příslušných strategií a regionálních plánů, v Horním Rakousku ta práce podnítila zpracování zcela nových dokumentů. Dodneška se proto u nás stále řeší, co s takovým zvláštním koutem země. Pomohou v tom aspoň nyní naše nové plánovací nástroje a dokumenty?

Česko-rakouská anomálie

Situaci v území česko-rakouského pohraničí ovlivnily hned na počátku kompetenční rozpaky rakouské strany. Pro ústřední vídeňskou vládu byly partnery vládní složky pražské, pro vládní orgány spolkových zemí Horního a Dolního Rakouska však český ekvivalent nebyl k nalezení – dotčené krajské správy na naší straně jimi být nemohly, příslušné okresní správy po zrušení krajů v ČR už vůbec ne. Problém kompetencí byl nakonec vyřešen vytvořením společných Výborů pro česko-hornorakouskou resp. dolnorakouskou spolupráci, jež problematiky potřebných územně plánovacích koordinací ve společném pohraničí zahrnuly do svých výkonů, a které, po zavedení vzájemné spolupráce v rámci programů INTERREG / Phare CBC, ponechaly detailní koordinace zvláště na ústředních a místních správách. Společná česko-rakouská koordinační studie tak sice nevznikla, zástupci obou rakouských spolkových zemí se však zúčastnili řady společných akcí (jedni např. té předešlé) a dotčené vládní a správní složky obou zemí se spolu podle potřeb setkávají. A ty plánovací? Zajížděli jsme na ÖIR do Vídně častěji, referovali jsme tam na jedné ze středoevropsky pojatých konferencí o transformačních procesech v ČR, speciálně s jejich zástupci jsme se naposledy vidali při formování projektu PlaNet CenSE, s dalšími skvělými odborníky od nich jsme se setkávali na projektu TECNOMAN.

Tři česko-polské studie

V celé Evropské unii neexistuje příklad tolika soustavných a detailních územních a strategických plánovacích koordinací, jak se tomu děje léta právě v česko-polském příhraničí. Spolupráce s Poláky je doopravdy výjimečná – jejich území by mělo být pro nás atraktivní zvláště pro spojení v směrech na Balt, pro ně důležité jsou naopak tahy přes nás na jih. Sama obě příhraniční území jsou pak velmi členitá a funkčně pestrá, rozvojové problémy i šance v nich jsou mnohde srovnatelné, významnou nadějí obou těchto území je jejich užší koopera-

tivní sepětí a razantnější spolupráce. K takové vizi směřovala též poslední spolupráce ukončená loňského roku – k uplatnění mnohem zřetelnějších nároků a strategií vůči EU (upozornění, že je to území jedním z vnitřních problémových regionů EU, bylo možné uplatnit v historii společných studií poprvé) a vůbec k výraznějším formulacím společných problémů a rozvojových vizí. Díky takové pojetí tu patří zvláště polské straně: jejich plánovací systém se v novém pojetí odklonil zřetelně od toho bývalého našeho a jejich praktický a smělý přístup k rozvíjení spektra strukturálních strategií té společné věci velmi napomohl. Ona léta spolu utvářená doporučení a cíle poskočily tímto k mnohem praktičtějším nabídkám a krokům pro všechny v tom zúčastněné. Jak se to vše bude dále naplňovat, záleží již na příjemcích, u nás hlavně na těch v dotčených krajích, jež takové teze a cíle mohou uplatnit dnes již v ZÚR (a nárokovat je i vůči PÚR). Základ pro více efektivní jednání a plánování byl tím položen.

První studie se Slovenskem

Tam je to případ jednak velmi příjemný a zároveň i zvláštní. Jejich a naše územně plánovací systémy se spolu donedávna nestihly zvláště odlišit, a jestli nyní ano, pak jejich plánovacím metodám i dikci skvěle rozumíme a umíme se spolu zrovna tolik dohodnout i v jiných věcech. Zvláštěností je dlouhá nepotřeba takovýchto plánovacích koordinací – otázkou je, proč k tomu dochází až nyní. Možná je to klidem v onom příhraničí, kde bylo kdysi plánováno všecko společně a nic moc se od těch časů tolik nezměnilo, možná ony koordinace či vzájemná informování a konzultace probíhaly dál plynule jinak. Tyto práce byly ale před nedávnem přece jenom spuštěny a teprve se bude vidět, zdali není územní či jiný plánovací poklid mezi námi pouze relativní. Vzpomeňme například na paralely ve vedení trans-evropského multimodálního dopravního koridoru č. VI a ve vedení kanálu D-O-L, a na rozvojové osy podchytené KÚRS 2001 kontra PÚR 2006, resp. dále v ZÚR dotčených tří moravských krajů. Jsme díky novým systé-

movým změnám u nás nyní ve skluzu, avšak počítá se se společným závěrem. O výsledcích toho ale až příště.

Příhraničí Plzeňského kraje

Specifická, pro zastaralost prapůvodní studie a rozvojových konceptů i prozíravá, akce kraje věnovaná shrnutí problematik a rozvojových šancí pro území při hranici s Bavorskem je také dobrým příspěvkem do ÚAP dotčených ORP a kraje. Zda se něco v tom území za 15 let proměnilo? Ano, zvláště krajské strategie, jež se za poslední dobu v mnohém zjasnily a upřesnily. A také cosi jako rozvojová suverenita a troufalost v těch přeshraničních idejích a směrech. Mnohé je tam od prvních let uděláno, opraveno, obnoveno. Zvykli jsme si. Teď je čas na smělejší žádosti a tužby i na domácí půdě. Ten kraj toho totiž ze sousedství s bohatým Bavorskem prozatím moc nemá. Dálkové dopravní tahy na západ jím téměř bez efektů prosmykají, vztah Plzeň – Norimberk je neznamenný, vztah na mnohem kýženější Regensburg je zatím platonický. Šumava spočívá již déle v jakémsi vývojovém ustrnutí, v Bayerisch Eisenstein na rozdíl od Železné Rudy zavírají krámy, ani vnitřní tahy, jež by krajské příhraničí podpořily, nejsou plně dotvořeny. Reakce bavorských partnerů byla vstřícná. Musí si to ale nejdřív naplánovat, koordinovat to zvláště doma. Byl to dobrý počín pro budoucno.

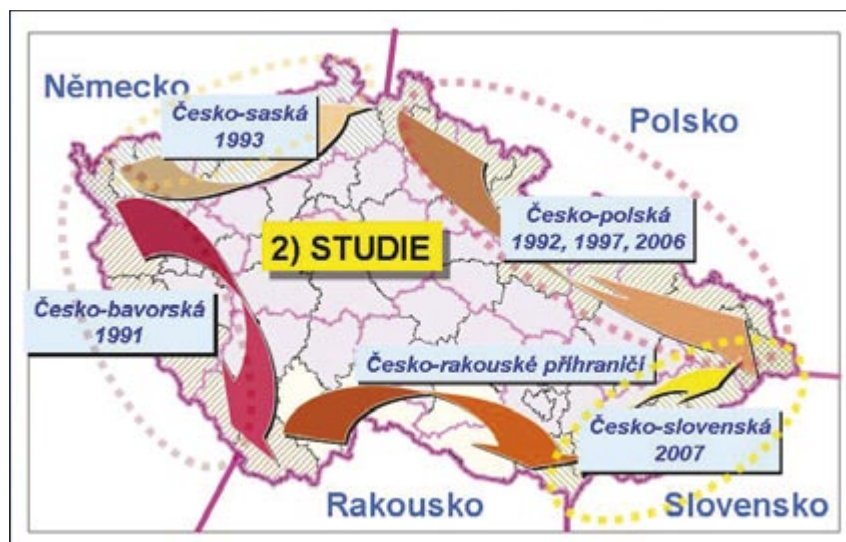
Nadnárodní spolupráce

Dostali jsme se k ní v ČR v rámci přístupových procesů a požadavků. Měli jsme se za pomoci Phare více přimknout k aktivitám INTERREG, jež nám měly v členství přímo sloužit. Řídící záruky v tom u nás podávalo MMR, odborně to bylo v rukách přidělených evropských poradenských firem a národních expertů. Tím se naše dosavadní plánovací praktiky i vize dostaly rázem mnohem dál než jenom těsně za hranice – nedalo se náhle myslet jen a pouze na své zájmy. Ale nejenom to: projektových partnerů v tom působilo mnohem více, paralelně k tomu na-

rostly i rozsahy všech potřebných procedur a složitostí s dosažením shodných mínění. Dohodnout se ale musejí v těchto nadnárodních spolupracích všichni, ne jen někdo s někým (ačkoliv i k separátním výpomocím občas dojde). A tak je v tom nezbytně i notná dávka diplomacie a taktu. Možná proto mají v sobě dokumenty z této sféry evropského plánování zakotveno více proklamací a víc všeobecně přijatelných návodů a cílů, než konkrétních opatření. To však není žádná chyba, malé dítě také ihned nepobíhá. Jak se mnohokrát ukázalo, chybné by naopak bylo se toho vůbec nezúčastnit.

Vision Planet

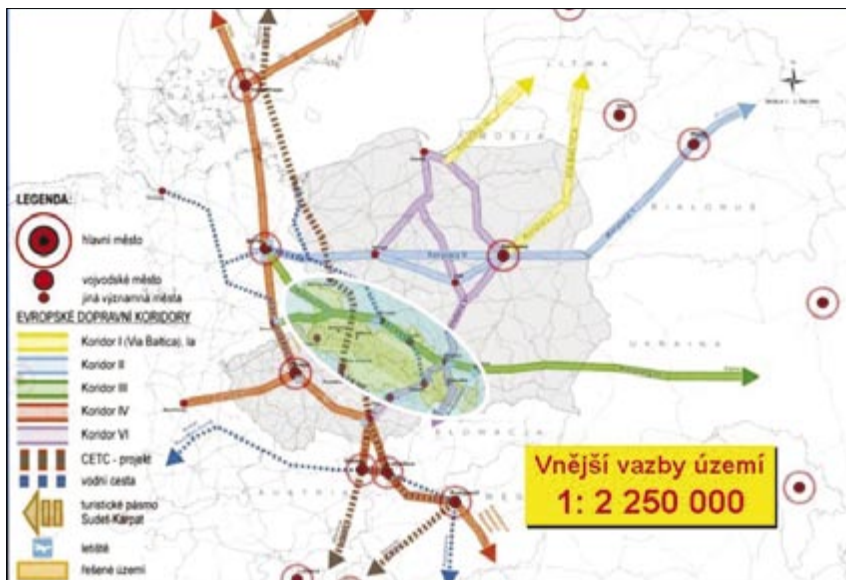
Byl to první velký nadnárodní projekt pro členské a nečlenské země střední a východní Evropy, jehož jsme se zúčastnili. Začalo to více než dvěma sty důslednými otázkami na stav a perspektivy všeho, co se týká hospodářského, sociálního a územního rozvoje země, pokračovalo množstvím intenzivních jednání a několika shrnujícími konferencemi a končilo přijetím společných závěrů a rozvojových strategií u nás na Štíříně. Ono v té naší disciplíně není jednoduché téměř nic, toto však trvalo více jak dva roky a tak náročné procesy a jednání jsme dosud nezažili. Bylo to i díky tomu, co jsem naznačil již na počátku:

Obr. 1: Koordinační studie v českém příhraničí

Obr. 2: Rozvojové koncepty v česko-bavorském příhraničí

Zdroj: Územní studie česko-polského příhraničí. Syntéza národních dokumentů. MMR ČR, MB RP. Praha, Varšava; červen 2006.

Obr. 3: Územní studie česko-polského příhraničí z roku 2006 – Vnější vazby území

Zdroj: Studie rozvoje česko-slovenského příhraničí; 3. etapa - návrhová část pro české území

Obr. 4: Studie rozvoje česko-slovenského příhraničí; 3. etapa – návrhová část pro české území; Mapa rozvojových opatření

naše dlouhodobá plánovací izolace způsobila, že nám při těch konfrontacích s širší vnější realitou několikrát pěkně rudly uši. Zvláště při obhajobě našich představ o vyvedení dálnic na západ a o liniích VRT. Budu ty dohovory parafrázovat, ale nesmějte se. Ani naši zástupci Ministerstva dopravy se tam tenkrát nesmáli. Moment – co to tady máte? Dálnice na Lince, na Norimberk, na Drážďany? My ale o těchto vašich úmyslech nic nevíme.

Víte o tom někdo...? A vzápětí k oněm u nás tolik dramatickým VRT: *No to je pěkné, ony se ale takové tratě plánují vést přes Polsko a Podunajím. Jestli se k nim chcete připojit, proč ne – když na to máte peníze. Proč ale nedáte přednost rekonstrukcím vašich hlavních železničních tahů...?* Jistě, situace se od té doby, aspoň u těch dálnic, značně proměnila, možná i našim tehdy kolektivním přičiněním, jen to byly velmi nepřijemné situace.

TECNOMAN

Jde o jeden z více specifických nadnárodních projektů, jež hned nato následovaly. Tentokrát jen zhruba pět nebo šest účastnických států a zkoumání rozvojových podmínek vybraných měst na křížení významných evropských dopravních tahů. Za nás byly účastníky města Brno, Ostrava a Plzeň, Praha se omluvila. Naše účast probíhala bez problémů. Jisté rozpaky nám ovšem působilo, že jsme měli, jako ostatní, prozkoumávat, co bylo v ÚPD našich měst již dávno dopodrobna prozkoumáno. A tehdy, po návštěvě řecké Soluně, kde chystali tehdy svůj vůbec první územní plán města, jsem pro další konferenci v Plzni přichystal zahraničním partnerům malé překvapení. Referoval jsem jim nejprve o dějinách územního plánování u nás, o tom, jak je tu tato činnost legislativně zakotvena, jaké typy dokumentací a podkladů tu léta máme, jaké postupy při tom užíváme. Úplně nakonec jsem jim promítl ony grafické přehledy vykryté republiky schválenými nebo rozpracovanými ÚP VÚC, totéž pak i pro území obcí. Žasli, tleskali nám, opisovali si. Potvrzují tudíž – nejsme na tom v těch ohledech nijak špatně. Spíš proti mnohým naopak.

Karpatský region

Projekt, který skončil, nežli začal. Respektive začal přípravami, jenom nebyl vybrán do programu INTERREG. Chystali jej Poláci, měl se týkat spolupráce všech zemí, v nichž probíhá oblouk pohoří Karpat (bylo jich hodně, koukněte do mapy, kde jde všude o Karpaty), nám měla být přisouzena role expertů na obnovu a revitalizaci měst a venkovských sídel, v níž jsme mezi všemi tehdy sezvanými prý pokročili nejvíce. Přípravy to byly náročné a těžké, ještě chvíli se pak všelijak přelévaly, nakonec však v konkurenci projektů věcně i finančně jednodušších neuspěly. Zmiňuji ten případ právě proto: prakticky vždy jsou pozice vedoucího partnera projektu, jeho uvozuji přípravy i následující koordinace a práce ty nejtěžší, ne vždy však i takto dobrá a perspektivní idea při výběru uspěje. A to pla-

tí spolu s tím i pro náklady a práce zbylých účastníků. Za nás se tehdy k projektu přihlásila ještě Univerzita Palackého v Olomouci, z oslovených měst a euroregionů v oblasti Beskyd a Bílých Karpat však nezareagoval nikdo. „Čím to je?“ divili se ti z okolních zemí. Neuměli jsme jim na to dobře odpovědět. Třeba by se přidali až poté. Vezměte si třeba takovou dílčí koordinaci Český Těšín – Cieszyn. Že by zrovna tam nebylo vespolek co plánovat a zkoumat? Mimochodem – další dotaz: víte, že v kdysi ještě neděleném Těšíně sídlil za 1. světové války generální štáb Rakousko-uherské armády? Já se o tom dozvěděl až takto.

PlaNet CenSE

Jde o jeden z posledních projektů programu INTERREG, o němž jsem již referoval. Snad k tomu jen ještě toto. Bývala kdysi pýchou našeho územního plánování též diferenciací sídelní struktury státu. Že na tato hodnocení zvláště malé obce pro všechny ty diskriminace, jež jim z toho jiní nadělili, pak po roce 1989 rychle zanevřely, není divu. Zkoumání těch podstatných a důležitých vztahů u nás tudíž bez náhrady zahynulo. Pokud se nás tedy dneska někdo vážně zeptá, jako se to stalo i u této práce, jak jsme u nás v tomto ohledu na tom, kde máme své prvky MEGA a FUA podle evropské metodiky, aby je pak mohli v širších rámcích posuzovat, zda a do jaké míry je důvodné jejich rozvoj podporovat, musíme si je jakoby na kolena „vymýšlet“ a bez opory samí dosazovat. Oficiálně v tom nic není, chybí náležitá analýza, hodnocení, debaty a vytříbení. Což je, myslím, velká škoda. I ve vztahu k tomu, co by mohla na to téma říci politika územního rozvoje za celou republiku, co by mohly

doplnit pak zásady územního rozvoje za jednotlivé kraje. A co dále, třeba, proč ne, i strategie regionálního rozvoje a programy rozvoje jednotlivých krajů. Co vůbec my ve vztahu k EU. No, je to zřejmě také věcí politiky, podstaty tudíž křehké.

A jak dále?

Řekl před nedávnem kdosi kompetentní, že ty aktivity, co začaly mezi Leibnitzovým institutem v Drážďanech a v Ústavu územního rozvoje Brno, nabyly mezitím na síle, že se uvažuje o vytvoření čehosi až jako česko-německé rozvojové studie či strategie, v níž by Němci chtěli sehrát prim. A také řekl to, že o podobnou spolupráci s námi usilují teď též Rakušané, kteří podobně konkurence žárlivě střeží. Jak také shrnul projekt PlaNet CenSE, formuje se v nových zemích střední Evropy ekonomicky a sociálně významný trojúhelník na spojnici Varšava – Praha – Budapešť, jakýsi východní protipól západoevropského rozvojového motoru, čili pentagonu, přičemž uvedl napůl, nebo spíše neuvedl, že s opěrami v Berlíně a Vídni. No prosím, slyšte, slyšte – Evropský motor, pentagon, banán, krystal, trojúhelník a kdoví co ještě, něco se tu přece děje (kdo chce vědět věcně více, ať studuje permanentní program ESPON), něco, co se asi někde promítne (nové ESDP prý zatím ale ustrnuly, na cosi se asi čeká), třeba do programů a do podpůrných fondů EU, třeba do národních politik a cílů, třeba jenom do vědomí o tom, co se děje. V nadnárodních plánovacích aktivitách tu teď nastupuje program CENTRAL EUROPE, který nahrazuje dále INTERREG zrovna pro onu „naši“ severní polovinu někdejšího prostoru zemí střední a jihovýchod-

ní Evropy, čili CADSES. Nevím, nakolik to vše je a bude pro nás příznivé, ale důležité je to zcela jistě. No, nebojme se v tom, nedejme se mýlit nevtíravostí těch prací, nečekejme moc, mějme se a zlomme vaz!

A ještě doušku – dotaz. *Přeshraničním a nadnárodním plánovacím koordinacím se tu již léta věnuje množství dalších lidí. Zajímaly by mě jejich zkušenosti s tím, jak se jejich výkony v tom, přípravné a řídicí, přispívající či oponentní, a samozřejmě projekční, zúročují poté v praxi těch, jimž bývají věnovány. Já jsem si tu na to konto musel místy stýsknout, občas byl ten pocit jakéhosi pokoutnictví oněch výkonů a následného vysumění výsledků z nich vskutku tristní. Nechce se mi ale věřit tomu, že by to byly dojmy až tak objektivní. Založme tedy diskusi s nerudovským „Co s tím“ – co se všim tím nasazením našich ministerstev, krajů, měst a obcí, vysokých škol a univerzit, odborníků ze všech sfér, a zvláště těch z územního plánování. Mám proto rád nový zákon, a též politiku územního rozvoje, že na to vše aspoň systémově reagují, že ty potřeby neopomíjejí – že v nové politice územního rozvoje a v nových zásadách územního rozvoje se zřejmě najde i víc styčných bodů s výsledky těch všech mnohdy jinak chybějících prozkoumání – že se zdaří víc než dosud sepnout naše územní plánování i regionální politiku s výsledky aktivit a doporučení, například tolik významného celoevropského snažení a budoucí věcné účinnosti, jakým je program ESPON. Přišla by mi všechna ta dosavadní úsilí pak logičtější, více užitečná. Bylo by to, myslíte si, možné?*

Ing. arch. Jaroslav Bedrna

ENGLISH ABSTRACT

Cross-Border Planning: The Reflections of a Planner, by Jaroslav Bedrna

I had the opportunity to participate in the first spatial planning coordinations over the Czech border right after 1989, and in multinational ones for the territory of central and south-east Europe soon after. Since such collaboration inevitably brings interference among various planning systems and strategies, requiring substandard kinds of approach, I would like to give the readers a few observations and some of the experience I could gather. Yet, instead of detailed narration it is rather going to be remembrances, remarks, and brief comments.